

TIESAS PROCESUĀLAIS ATBALSTS PUSEI SACĪKSTES IETVAROS – VAI TAS IR PIETIEKAMI REGULĒTS?

Posted on 13. oktobris, 2026 by birojs@cersjurkans.lv

Atbilstoši civilprocesa sacīkstes principam pierādījumu iesniegšana un faktisko apstākļu norādīšana galvenokārt ir tieši pušu pienākums, tāpēc aktuāls ir jautājums: kā noteikt robežu starp tiesas pienākumu vadīt procesu un nepieļaujamu vienas puses procesuālu atbalstīšanu? Tāpat būtisks ir jautājums: vai gadījumos, kad tiesas procesuālais atbalsts tiek atzīts kā pieļaujams (piemēram, norādot uz neprecīzi formulētu prasījumu), nebūtu jāpastāv noteiktām vadlīnijām attiecībā uz to, kad un kādā formā šis atbalsts tiek sniegts? Šīs publikācijas mērķis ir aizsākt praktiskajā pieredzē balstītu diskusiju par to, vai nolūkā veicināt uzticību tiesu varai visiem civillietu iztiesāšanā iesaistītajiem nebūtu jāvienojas par to, kad un kāds procesuālais atbalsts ir pieļaujams.

Civilprocesa likuma 10. pantā noteikts, ka "puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā". Jautājums par sacīkstes principa robežām un to, kādos gadījumos tiesa no nosacīti pasīvas pušu sacīkstes vērotājas ieņem aktīvāku pozīciju lietas apstākļu noskaidrošanā, juristu vidē ir ticis aplūkots vairākkārt. Jau 2022. gadā "Jurista Vārds" veltīja numuru, kurā tika apkopoti gan civillietās praktizējošo advokātu, gan tiesnešu un tiesību zinātnieku viedokļi par Civilprocesa likumā (turpmāk – CPL) ietvertu principu savstarpējo mijiedarbību, kā arī tiesas lomas civillietas izskatīšanā maiņu.

Gribētos ticēt, ka lielākā daļa civillietās praktizējošo advokātu pievienotos "Jurista Vārdā" savulaik izteiktajai domai: lai gan var pieņemt – civillietas izskatīšanā tiesnesim ir jānoskaidro formālā (nepilnīgā) patiesība, maz ticams, ka suverēns izvēlētos dzīvot valstī, kur tiesas uzdevums ir noskaidrot tikai formālu un pēc sava satura nepilnīgu patiesību.¹ T.i., nav šaubu, ka sacīkstes principa absolūta piemērošana var radīt situācijas, kas var dot uzvaru netaisnībai pār taisnību, viltībai un izveicībai pār vientiesību un bagātībai pār nabadzību.²

Vienlaikus praksē gūtie novērojumi ir radījuši pārliecību par to, ka ne visas situācijas, kurās tiesā

sastopas procesuālo spēju ziņā atšķirīgas puses, ir viennozīmīgas. Praktiskā pieredze rāda, ka procesuālā nevienlīdzība ne vienmēr sakrīt ar kādas no pusēm faktisku "vājumu", jo ne vienmēr puse, kura nolēmusi savu interešu pārstāvībai algot advokātu, būtu dēvējama par bagātu vai spēcīgāku. Tāpat arī "vientiesība" ne vienmēr ir viegli noskāršama un tāda, kas piemīt tieši pirmšķietami vājākajai pusei.

Informācija par publikāciju:

AUTORI:

Aija Tuvikene, "Zvērinātu advokātu birojs CersJurkāns" SIA, zvērināta advokāte

Olavs Cers, "Zvērinātu advokātu birojs CersJurkāns" SIA, partneris, zvērināts advokāts

AVOTS: žurnāls **Jurista Vārds**, 2026.gada oktobris

<https://juristavards.lv/zurnals/287991-tiesas-procesualais-atbalsts-pusei-sacikstes-ietvaros-vai-tas-ir-pietiekami-regulets/>

